

Aars Opsigelse. Odelsforholdet vedvarede, indtil Gejstligheden ved den færøske Biskopstols Oprettelse i Begyndelsen af det 12te Aarhundrede begyndte at komme til Magt og Myndighed. Da overgik efterhaanden en betydelig Del af Odelsgodset til Biskopstolen, eventuelt i Form af Gaver, men vistnok særlig som Straf for de mod de gejstlige Forordninger begaaede Forseelser. Ved Biskopstolens Nedlæggelse ca. 1550 var saaledes imellem en Trediedel og Halvdelen af det samlede Jordegods paa Færøerne skatskyldigt eller i andre Maader i Afhængighedsforhold til Gejstligheden.

Ved den sidste katolske Biskop Amund Olavssons Forflyttelse omkring 1540 overtog Kongen de den færøske Gejstlighed tilhørende Jorderettigheder. En mindre Del af dette Gods vedblev fremdeles at være tillagt de færøske Præsteembeder, for hvilke Ejendomme Embederne ved kongelig Forordning at 1632 opnaaede den Begunstigelse at blive fri for den paa dem hvilende Lejbyrde. Foruden de Gejstligheden skatskyldige Ejendomme konfiskerede de efterfølgende Konger en Del Odelsejendomme som Straf for begaaede Forseelser, bl. a. som Følge af Overtrædelser af Odelsbøndernes forbudne Handel med fremmede, jfr. Forordningen af 30. Maj 1691 § 1 og for Tilsidesættelsen af, som det hedder i en Inkvisitionsforretning af 22. Juni 1729 „uden nogens Forevidende, som er ganske stridig imod Hans Majst. allernaadigste Lov og Anordninger“, at rejse ud af Landet.

Desuden lever der paa Færøerne endnu den Dag i Dag adskillige Beretninger om, hvorledes en hel Del Ejendomme ved mindre hæderlig Fremgangsmaade fra Fogdernes Side fra Odel gik over til at blive Leje og skatskyldige til Kongen.

Af et af Frederik den Anden under 3. Maj 1566 til Færingerne udstedt aabent Brev ses, at han erklærer sig villig til ved Køb at erhverve sig færøske Odelsejendomme „bedende derfor og begære, at hvis I ville sælge, at I det afhænde til Os og ingen anden“,

men saa vidt havet Underretning, er intet færøsk Gods eller i hvert Fald kun en ganske forsvindende Del ved Køb gaaet over til Kongsgods.

Ved den kongelige Monopolhandels Ophævelse i 1856 udgjorde det færøske Kongsgods omtrent 1150 Marker, det gejstlige Gods 150 Marker og Odelsgodset 1100 Marker, og samme Forhold er endnu tilstedeværende.

Det vil heraf ses, at det i foreliggende Tilfælde drejer sig om Halvdelen af det samlede færøske Jordegods.

Ved de færøske Ejendommers Overgang til Kongsgods medfulgte et vist Antal Hornkvæg, Heste, Faar og Svin. Senere hen medtoges, efter mundtlige Beretninger, Bygninger og en særlig Inventariegenstand, nemlig 4 Haandkværne. Indtil omkring 1856, da den kongelige færøske Monopolhandel ophævedes, svarede Afgifterne in natura. Senere ydedes Afgifterne omsatte i Penge efter Kapitelstakst, og de svares nu, efter Reguleringen ifølge Loven om en ny Skyldsætning af 23. April 1897, efter en fast Takst pr. Skattemark.

I Henhold til de færøske Jordebøger, der gaar tilbage til 1584, altsaa til et Tidsrum, der ligger ca. 30 Aar efter, at de heromhandlede Jorder var blevet skatskyldige til Kongen, er der fra nævnte Aar og til 1928—27 af dette Gods udredet kongelige Statsafgifter som følger:

1 290 000 Pd. Smør, 3 500 000 Pd. Talg, 85 000 Pd. Uld, 60 000 Pd. 435 000 Alen Vadmél, 16 000 Lam, 2 175 000 uklippede Faareskind + hvert 3die Aar 5 pCt. i Form af Aagave eller 3 Aars Tage, som det kaldes; og 1 020 000 Kr. i Kontanter. Omsat i Nutidspenge*) beløber disse Ydelser sig til ca. 17 000 000 Kr. Tøjes hertil de antagelige Afgifter fra ca. 1550—1584, hvorover der ikke forefindes detailleret Regnskab, samt endvidere de ved Fæsteskifte erlagte Tiltrædelsespenge, ligger den samlede Sum, det færøske Kongsgods har udredet ud fra Øerne, meget nær de 20 Mill. Kr. Desuden svarede Godset, som anden færøsk Landejendom indtil Lov om forskellige Skatter og Afgifter af 1. April 1908 Tiende af Køer, Faar, Korn, og Fugle som stedligt Bidrag til Sysselsmændenes og Præsternes Lønninger samt til Kirkernes Vedligeholdelse plus andre stedlige Afgifter.

Vilde man beregne fornævnte kongelige Afgifter omsat i Penge med Tillæg af Rente og Rentes Rente, kom man op paa en Sum, der maatte skrives med 11-cifrede Tal, som Mindretallet imidlertid ikke skal opholde sig ved.

Det kan som bemærket ikke paavises, at Kongen har erhvervet nogen nævneværdig Del af disse Jordejendomme ved Køb eller Gave. Heller ikke ses Kongen at have betalt noget for de Ejendommene medfølgende Besætninger, Inventar eller Bygninger.

*) Beregningen er fra 1929.